

"Οσα δὲ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις.

Διακρίνεται τὸ στερητικῶς | ἀντικείμενα τῶν πρός τι καὶ τῶν ἐναντίων, f. 139*. γῦν ἐπομένως, ἐ λοιπόν ἔστι τῆς προθέσεως, τούτο ποιεῖ, καὶ τὴν ἀντιφατικὴν ἀντίθεσιν διακρίνει τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς ἀντίθέσεως κοινῶς. Καὶ πρῶτον μὲν λέγει τοῦτο, ὅτι τῇ ἀγτίφασις κατὰ σύδενα τῶν προειρημένων τρόπων ἀντικείται· δεύτερον δείκνυσι τοῦτο λόγῳ, καὶ ὁ λόγος ἔστι τοιοῦτος· ἡ κατάφασις καὶ ἡ ἀπόφασις ἀληθείας ἡ ψεύδους εἰσι σημαντικά· οὐδὲν δὲ τῶν προειρημένων ἔστιν ἀληθείας ἡ ψεύδους σημαντικόν· ἡ ἀντίφασις δρᾶ κατὰ σύδενα τῶν εἰρημένων ἀντικείται· Τούτου τοῦ λόγου τέθεικε πρώτον τῇ γέλασι, εἰτα τῇ μεῖζῷ τῇ γέλασι μεῖζῳ δείκνυται· πρῶτον μὲν ἐπιχωρίᾳ, ἐπιών πάντα τὸ εἶδη ἐκεῖνα τῆς ἀντίθέσεως, καὶ δεικνύει ἐφ' ἐκάστου τούτων διὰ παραδείγμάτων, ὅτι σύν εἰσὶν ἀληθείας ἡ ψεύδους σημαντικά· δεύτερον δὲ δείκνυσι ταῦτην καὶ λόγῳ, καὶ ὁ λόγος ἔστι τοιοῦτος· τὸ ἐναντίον τὰ πρός τι καὶ τὸ στερητικῶς ἀντικείμενα ἀνευ συμπλοκῆς λεγονταί· σύδενα δὲ τῶν ἀνευ συμπλοκῆς λεγομένων σύτε ἀλήθειαν δύειν σύτε ψεύδος σημαίνει· τὰ προειρημένα δρᾶ σύτε ἀλήθειαν οὕτω ψεύδος σημαίνει.

Οὐ μὴν ἀλλά.

Ταῦτα εἰπὼν ἐπάγει ἐνστασιν, ἀπὸ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίων λεγομένων· τὸ γάρ· Σωκράτης ὑγιαίνει, Σωκράτης νοσεῖ, εἰσὶν ἐναντία 20 κατὰ συμπλοκὴν καὶ σημαίνουσιν ἀλήθειαν ἡ ψεύδος. Εἰτα λύει ταῦτα τὴν ἐνστασιν οὐκ ἀπὸ τοῦ σημαίνειν ἀλήθειαν ἡ ψεύδος· συγχωρεῖ γάρ ταῦτα σημαίνειν ἀλήθειαν καὶ ψεύδος· ἀλλ' ἀπὸ τινος ἴδιότητος τῶν ἀντιφατικῶν· ταῦτα γάρ σὺ σημαίνεις μάνοις ἀλήθειαν καὶ ψεύδος καθέ διακρίνονται· κοινῶς ἀπὸ τῶν τριῶν τρόπων τῆς ἀντίθέσεως, ἀλλὰ διαίρεται· καὶ τὸ ψεύδος καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐξ ἀνάγκης, καὶ ὅμοιως ὅντος τε τοῦ πράγματος καὶ μὴ ὅντος. Αὕτη τοίνυν ἡ ἴδιότητης τῶν ἀντιφατικῶν ἀπεστιν ἀπὸ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίων, ὥστε καὶ τούτων διακρίνεται τὸ ἀντίφατικά. Καὶ ὁ λόγος τῆς λύσεως τοιοῦτος ἔστι.. Τὰ ἀντίφατικά ἔστι διαιροῦσι τὸ ψεύδος καὶ τὴν ἀλήθειαν· τὰ δὲ κατὰ συμπλοκὴν ἐναντία 30 σύν ἀεὶ διαιροῦσι τὸ ψεύδος καὶ τὴν ἀλήθειαν· τὰ ἀντίφατικά δρᾶ σύν ἀντικείται· ὡς τὰ κατὰ συμπλοκὴν ἐναντία. Πρῶτον τοίνυν τίθησι | τῇ γέλασι μεῖζῳ, καὶ δείκνυσι ταῦτην ἐπὶ παραδείγματος τοῦ Σωκράτους· ὅντος μὲν γάρ αὐτοῦ, φησίν, ἀληθὲς ἔσται ἡ τὸ νοσεῖν αὐτόν, ἡ τὸ ὑγιαίνειν, καὶ τὸ λοιπόν ἔσται ψεύδος· μὴ ὅντος δέ, ἀμφότερα ἔσοντας ψεύδη. 35 Δείκνυσι δὲ ἀμα καὶ περὶ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως τὸ αὐτό, δτος καὶ αὕται οὐ διαιροῦσι καὶ τὸ ψεύδος καὶ τὴν ἀλήθειαν, πλὴν οὐχ ὅμοιως τοῖς ἐναντίοις· μὴ, ὅντος μὲν γάρ, φησί, τοῦ ὑποκειμένου, ἀμφότερα ἔσονται.

ψευδή· ὅντος δὲ αὐτοῦ, οὐκ ἀεὶ θάτερον μὲν ἀληθές, θάτερον δὲ ψεῦδος,
ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἀμφότερα ψευδή· ὅτε γάρ μήπω πέφυκεν ὅψιν ἔχειν,
ἀμφότερα ψευδή καὶ τὸ ἔχειν ὅψιν καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι γῆγουν τὸ ἔχειν
ἔξιν καὶ τὸ ἐστερῆσθαι. Ταῦτα δὲ τὰ παραδείγματα λόγου χάριν εἰρηται,
· ἀλλὰ μᾶλλον ἢν λέγοιτο οἰκειότερον τὸ ἔχειν ὁδόντας καὶ τὸ νωδὸν εἶναι.
Ταῦτα εἰπὼν τίθησι τὴν ἐλάττω, οὐτέ τὸν ὅτι τὰ ἀντιφατικῶς ἀντικείμενα
ἀεὶ διαρρέοσι τὸ ψεῦδος καὶ τὸν ἀληθεῖαν, καὶ ὅντος τοῦ πράγματος καὶ
μή, ὅντος· καὶ δείκνυσι ταῦτα παραδείγματα. Εἰτα συμπεραίνει, ὅτι μόνα
τὰ ἀντικείμενα ἀντιφατικῶς διαρρέοσιν ἀεὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὸν ἀληθεῖαν,
· καὶ αὕτως ἡ ἑνστάσει ἀκείνη λέλυται ἡ ἀπὸ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναν-
τίων ἐπαγγείσα.

'Εναντίον δέ ἔστι.

Νῦν εἰδοκός λέγει τινὰ ἀναγκαῖα περὶ τῶν ἐναντίων, ἐπαναλαμβάνων
τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ἐπειδὴ περὶ τῶν ἐναντίων πολλάκις ἐν ταῖς κατη-
γορίαις διείκεται καὶ ἔστι περὶ αὐτῶν ἐντελεστέραν διοῦνται τὴν διδασκά-
λίαν τῇ περὶ τῶν ἄλλων τρόπων τῇς ἀντιθέσεως· ἔλεγε γάρ ὥς Ιδιότητα
τῶν κατηγοριῶν, τὸ ἔχειν ἐναντίον, ἢ τὸ μὴ ἔχειν· τέταχε δὲ ταῦτα τὰ
περὶ τῶν ἐναντίων θεωρήματα χωρίς, διέτι οὐ συμβάλλονται πρὸς τὴν
διαίρεσιν τῶν τρόπων τῇς ἀντιθέσεως, ἀλλ' ἡ εἰς ἔμμεσα καὶ ἀμεσα διαι-
ρεσίας τῶν ἐναντίων ἐλυσιτέλει πρὸς τὴν διάκρισιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν στερη-
τικῶς ἀντικείμενων καὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῇς ἀντιθέσεως. "Ιναὶ γοῦν μὴ
λομίγηται τὴν συνέχειαν τῇς διδασκαλίας, ἔταξε ταῦτα χωρίς. Πρῶτον
τοίνυν τίθησι μίαν τῶν ἐναντίων Ιδιότητα θεωρουμένην ἐν τῇ πρὸς ἄλληλα
f. 140^τ αὐτῶν παραθέσει, καὶ αὕτη | ἢ Ιδιότητας ἔστιν δι τῷ ἀγαθῷ ἐξ ἀνάγκης
αντίκειται τὸ κακόν, καὶ τοῦτο δείκνυσιν ἐπαγγωγικῶς· τῷ δὲ κακῷ οὐκ
ἐξ ἀνάγκης αντίκειται τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἔστιν ὅτε αντίκειται τὸ κακόν,
οἷον τῇ μεσότητῃ ἐναπέραθεν αντίκειται τὸ κακόν ἢ τε ὑπερβολὴ καὶ ἡ
ἐπιλεψίας ἀγαθῷ ἔντι, τῇ δὲ ἐνδείᾳ ἐναντίον ἔστιν ἢ ὑπερβολή, καὶ ἔστι
κακὸν ὅμοιος ἢ τε ἐνδείᾳ καὶ ἡ ὑπερβολή· οἷον μεσότητος μέν ἔστιν ἡ
ἐπιλεψίας τῇ, ἀρετὴ, οὖσα, ἐνδείᾳ δὲ ταύτης ἡ φειδωλία, καὶ ὑπερβολὴ
ἡ ἀσωτία, καὶ ἀμφότεραί εἰσι κακίαι αντικείμεναι καὶ τῇ ἐπιλεψίᾳ
καὶ ἀλλιγαῖς. Λέγει δὲ ταύτην τὴν Ιδιότηταν οὐ πάντων εἶναι τῶν
ἐναντίων, ἀλλὰ τινῶν, τῶν ἐν τῷ γῆθει δηλονότι θεωρουμένων· ἐπὶ δὲ
τῶν ἄλλων πάντων ἀεὶ τῷ κακῷ αντίκειται τὸ ἀγαθόν, ωπερ καὶ τῷ
ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Εἰτα τίθησι δευτέραν Ιδιότητα τῶν ἐναντίων ἐν τῇ πρὸς τὸ ίδιον
διεκτικὸν αὐτῶν παραθέσει κατὰ τὸ πλάτος τοῦ διεκτικοῦ. Φησι γάρ δια
τῶν ἐναντίων ἐξ τὸ ἔτερον ἢ, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι· ἐνδέχεται
γάρ πάντα τὰ διεκτικὰ τῇς ὑγείας, ὑγιαίνειν, καὶ τότε ὑγεία μὲν ἔσται,

νόσος δὲ οὐκ ἔσται· ωσαύτως καὶ πάντα τὰ δεκτικὰ τῆς λευκότητος ἐνδέχεται λευκὸν εἶναι· τότε τοίνυν λευκότητες μὲν ἔσται, μελανίκ δὲ οὐκ ἔσται· λέγω δέ· οὐκ ἔσται ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ δυγάρμει πάντως ἔσται. Εἰτα ἐπεξεργάζεται τὴν αὐτὴν ἰδιότητα καὶ ἐν τῷ μέρει τοῦ δεκτικοῦ· ωσπερ γάρ εἰπεν, εἰ πάντες ἀνθρώποις ὑγιαίνουσιν, ὑγείαν μὲν εἶναι, νόσον δὲ οὐκέτι εἶναι ἐνεργείᾳ, οὕτω καὶ λέγει ἐτί καὶ εἰ ὁ Σωκράτης ὑγιαίνει, οὐκ ἀν εἶη τὸ γοσεῖν Σωκράτην. Ἀλλοι δέ φασιν ὅτι, θεῖς ταύτην τὴν ἰδιότητα πρότερον ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ἐναντίων, ὑγείας ὅηλοντι καὶ νόσου, διπέραν τέθεις ταύτην καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίων γίγουν τοῦ διατάξεων Σωκράτην καὶ γοσεῖν Σωκράτην.

10

Ἐπὶ τούτοις διορθώσεται καὶ περὶ τοῦ δεκτικοῦ τῶν ἐναντίων, ποῖον δεῖ εἶναι, καὶ φησὶν ὅτι δεῖ εἶναι ταύτην ἡ γένει, ἡ εἰδεῖ τὸ ὑποκείμενον τῶν ἐναντίων, καὶ δίδωσι τούτων παράδειγματα. Ἡ μὲν γάρ νόσος καὶ ἡ ὑγεία, φησίν, | ἐν σώματις ζῷου πέφυκε γίνεσθαι, λευκότητες δὲ καὶ με- f. 141 λανία ἀπλῶς ἐν σώματι. Ἐστιν οὖν τότε σῶμα τοῦ ζῷου ταύτην τῷ γένει, οὐ τῷ εἶδει, καὶ τὸ ἀπλῶς σῶμα ταύτην τῷ γένει, οὐ τῷ εἶδει, διότι καὶ ζῷου πλείω εἶδη καὶ σώματος· ἡ δὲ διακισσύνη καὶ ἡ ἀδικία ἔστιν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔστιν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου οὐ μόνον τῷ γένει ταύτον τι, ἀλλὰ καὶ τῷ εἶδει· αἱ γάρ τῶν ἀνθρώπων πάντων ψυχαὶ ἔνδος εἶδους εἰσίν, ἀριθμῷ μόνον διαφέρουσαι. Λέγει δὲ ἐνταῦθα περὶ τῶν ἐναντίων ἐξ ἀφαιρέσεως, ἐπεὶ τὰ συγχειρομένα περὶ ταύτην ἀριθμῷ εἰσίν, εἰ καὶ μή κατὰ τὸ αὐτὸν μέρος μηδὲ ἀμφ.

Ἐπὶ πᾶσι θεωρεῖ περὶ τῶν ἐναντίων ἐν τῇ πρὸς τὸ γένος παραθέσει, καὶ φησὶν ὅτι ἀνάγκη πάντα τὰ ἐναντία τῇ ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶναι, ἡ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν, ἡ αὐτὰ γένη ἄλλων εἶναι, καὶ δίδωσιν ἐκάστης 25 ἰδιότητος παράδειγμα, καὶ ἐγ τούτοις τὸν περὶ τῶν ἀντικειμένων λόγον συμπληροῦ, ὡς τούτου τοῦ κεφαλαίου τοῦ περὶ τῶν ἀντικειμένων ἡ λέξις σαφεστάτη σύστα, οὐδεμίαν ἀπορίαν ποιεῖ.

[Ζητήματα.]

Δυνάμεθα μέντοι ἀπορεῖν πῶς εἴπεν ὅτι τῷ κακῷ ἀντίκειται ποτὲ 30 μὲν ἀγαθόν, ποτὲ δὲ ἄλλο κακόν· δόξειε γάρ ἂν ἔκυπρ ἐναντιοῦσθαι πολλαχοῦ λέγοντι, ὅτι ἐν ἐγὶ ἀντίκειται. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πάλιν λέγειον δυνάμεθα, ὅτι ὅ φησιν ἐνταῦθα Ἀριστοτέλης νοεῖται· ἐπὶ τῶν τὴν θεῶν. Ἐπὶ τούτων τοίνυν τῇ ἀρετῇ μεσότητι σύστηται ἀντίκειται, ωστε καὶ αὐται, ἀλλήλαις ἀντικεινται, διότι ἡ μὲν αὐτῶν τίκτεται ἀπὸ τῆς 35 ἐνδείας, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς· ἔνδεια δὲ καὶ ὑπερβολὴ εἰσὶν ἀντικειμενα· ἀλλὰ καθόλου ἐκκατέρα τῶν κακῶν ἔχει τὸν τοῦ κακοῦ λόγον, οὐκ ἀντικεινται ἀλλ' ἐν εἰσιν, καὶ καθόλου εἰσιν ἐν, ἀντικεινται τῷ μέσῳ, ωστε αὐτά τα τὰ ἄκρα ἐν συντα ἀντικεινται τῷ μέσῳ ἐνὶ συντι, καὶ τῷ ἐπέρρῳ τῷ

ἄκρων σύντικειας: θάτερον τῶν ἄκρων καὶ τὸ μέσον οὐχ ὡς δύο ἐναντία, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθὸν τῷ λόγῳ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ δὲ κακὸν οὐ τῷ λόγῳ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ τῷ λόγῳ τῆς ἐνδείας, ἢ τῆς ὑπερβολῆς, τουτέστι τῆς ἔξις αἰτίας.

f. 141v "Ετι δυνάμεντα ἀπορεῖν | διατί εἶπε τὸ ἀγαθὸν μὴ εἶναι ἐν γένει, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὰ εἶναι: γένη ἀλλῶν: δοκεῖ γάρ μὴ καλῶς λέγειν, διότι: τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν εἰστὶν ἐν τῷ πρώτῳ εἶδε τῆς ποιότητος. Πρὸς τοῦτο τοῖνυν διάφοροι διαφέρων ἀποκρίνονται. Οἱ μὲν γάρ λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἀρνεῖται ἐνταῦθα ὁ Φιλόσοφος μὴ εἶναι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν ἐν γένει, ἀλλ' ἀρνεῖται: αὐτὰ μὴ εἶναι: ἐν τῷ γένει τῶν ἐναντίων, ἀλλ' αὐτὰ μᾶλλον εἶναι: γένη τῶν ἐναντίων· ὡς γάρ λέγεται: ἐν τετάρτῳ τῶν Μετὰ τὰ φυσικά, ἢ στέργοις καὶ ἡ ἔξις ἐστὶν ἡ πρώτη ἐναντίοτης, ἐπειδή λογούστι: ἐν πᾶσι τοῖς ἐναντίοις ἀεὶ θάτερον τῶν ἐναντίων ἀτελές ἐστι τῇ πρὸς τὸ λειπόν παραδίπτεται, ὥσπερ τὸ μέλαν πρὸς τὸ λευκόν, καὶ τὸ πικρὸν πρὸς τὸ γλυκύ· διότι καὶ φησὶν ὁ Φιλόσοφος αεὶ θάτερον εἶναι μέρος τῆς ἐναντίοτης αἵρετόν, θάτερον δὲ φευκτόν. Κατὰ τοῦτο τοῖνυν τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν λέγονται: γένη, οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ τῶν ἐναντίων, ἐπειδή ὥσπερ πᾶν εἶδος ἀγαθοῦ λόγον ἔχει, οὗτοι καὶ πᾶσα στέργοις καθό τοιαύτη κακοῦ λόγον ἔχει· εἰσὶ μέντοι γε αὐτὰ ἐν τῷ γένει τῆς ποιότητος, ὡς προείρηται..

"Αλλοι: δὲ εἶπον, ὅτι ὁ Φιλόσοφος ἐνταῦθα κατὰ τὴν Πυθαγορείων δέξιαν διαλέγεται, σῖτινες τὸ κακὸν φύτιν τινὰ ὑπελάμβανον, καὶ δέξια τοῦτο γένη ὑπετίθεντο τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν· εἴωθε γάρ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς λογικοῖς τῶν βιβλίων παραδείγματα τιθένται: ἐκ τῶν δοκεούντων ἐνδέξιων ἐπὶ τῶν γρίνων αὐτοῦ.

"Αλλοι: εἶπον, ὅτι ἐνταῦθα κατὰ τὴν δημόσην διαλέγεται: δέξιαν· οἱ γάρ πολλοὶ πάντα εἰς ταῦτα τὰ δύο ἀγάγουσιν. Ἀμμώνιος δὲ καὶ Ἀλέξανδρος πρὸς τούτους καὶ Ἀρεόγης βούλονται τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν εἶναι γένη πάντων τῶν ὄντων· φασι γάρ ὅτι εύρισκεται: τοῦτο ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ποιότητι καὶ τῇ ποσότητι καὶ ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις, διότι: ἐν πάσῃ κατηγορίᾳ ἡ ἔξις καὶ ἡ στέργοις εύρισκεται· ἐστι δὲ τὸ μὲν ἀγαθὸν ἔξις, τὸ δὲ κακὸν στέργοις, καὶ δέξια τοῦτο τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν εἰσι γένη πάντων τῶν ὄντων. Τοῦτο δὲ ὄμολογουμένως ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους λαμβάνεται: ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ηθικῶν. Δεῖ μέντοι γε προσδιορίζεσθαι, διτι

f. 142 καὶ | ὁ Φιλόσοφος καὶ οὗτοι πάντες γένος εἶναι φασι: τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν οὐ κυρίως, ἀλλὰ διότι τρέπεται τινὶ περιέχονται: πάντα τὰ γένη, καθ' ὃν τρέπονται καὶ τὸ ὃν εἰργόται: ἐν τῷ εἰς τὰς πέντε φωνάς τοῦ Πορφύριος συντάχμαται: ἡμῶν, δύναται λέγεσθαι: γένος ὡς τὰς καθόλους καὶ κοινότατον, οὐγένης ὥσπερ ἡ οὐσία καὶ ἐκάστη τῶν ἄλλων κατηγορῶν γένος λέγεται: πάντων τῶν ὑπάντας.

Leçon XVIII.

De l'antériorité.

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΟΚΤΩ ΚΑΙ ΙΕΚΑΤΗ. Η ΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΡΟΥ.

Διορισάμενος ὁ Φιλόσοφος περὶ τῶν πρώτου κεφαλαίου τῶν μετὰ τὰς κατηγορίας τῆς γένους περὶ τῶν αὐτικεμένων, ταῦταν δὲ εἰπεῖν περὶ τῆς αὐτής θέσεως, νῦν διορίζεται ἐπομένως περὶ τοῦ προτέρου. Καὶ τίθησι τέσσαρας τρόπους τοῦ προτέρου τοὺς μᾶλιστα εἰωθότας λέγεσθαι. Εἰτα προστίθησι καὶ ἔτερον ἀφ' ἑαυτῶν, ὡς εἶναι τοὺς πάντας πέντε. Πρῶτον μὲν οὖν καὶ κυριώτατα λέγεται πρότερον τὸ αὐτὸν χρόνον προηγούμενον, λέγω δὲ κυριώτατα, διότι τὸ πρότερον καὶ ὅτερον μάλιστα διὰ τὸν χρόνον λέγεται, ὡς αὐτός φησιν ὁ Φιλόσοφος, διτεῖς εἰ χρόνος μὴ ἔσται πρότερον καὶ ὅτερον, πῶς ἔσται; τῆς γένους σύδικος. Τίθησι δὲ καὶ παραδείγματα τούτου τὸ πρεβύτερον καὶ παλαιότερον, ὡν τὸ μὲν ἐπὶ ἐμψύχων, τὸ πρεβύτερον, τὸ δὲ ἐπὶ ἀψύχων εἰωθε μάλιστα λέγεσθαι· τούτων γάρ ἔχατερον τὸ αὐτὸν χρόνον πρότερον σημαίνει καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Δεύτερον, λέγεται εἶναι πρότερον τὸ μὴ αντιστρέψον αὐτὰ τὴν τοῦ εἶναι ακολούθησιν τῆς γένους τὸ συνεισφερόμενον καὶ μὴ συνεισφέρον, καὶ διδωσι παράδειγμα τούτου τὸ ἐν καὶ τὰ δύο τούτων γάρ τῇ μὲν ὑπάρχει τῶν δύο ἔπειται ἡ ὑπαρξία τοῦ ἐνός, τῇ δὲ ὑπάρχει τοῦ ἐνός ἡ ὑπαρξία τῶν δύο οὐχ ἔπειται.

Τρίτον, λέγεται πρότερον τὸ τῇ τάξει πρότερον, καὶ τίθησι παραδείγματα ἀπό τε τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν φητορικῶν λόγων.

Τέταρτον τρόπον λέγεται τὸ πρότερον αὐτὰ τὴν ἀξίαν τῆς γένους τὸ βέλτιον καὶ τιμώτερον, ὁ σημανόμενον τοῦ προτέρου τῆς τῶν πολλῶν συνηθείας μᾶλλον ἔστιν, καὶ ἔστιν ἀλλοτριώτατον τῶν ἀλλων σημανομένων τοῦ προτέρου· ἔχεινα γάρ | ἔχουσι τιγα ἐμφέρειαν πρὸς τὸ κυριώτατον f. 142^ο σημανόμενον τοῦ προτέρου, τὸ αὐτὰ τὸν χρόνον· πάντα γάρ ἔχει τινὰ χρόνου ἐμφασιν, τοῦτο δὲ οὐδεμίαν· κάκεινα μὲν ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων λαμβάνεται φύσεως, ταῦτα δὲ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως τέθειται. Παρὰ ταῦτα τίθησιν ἔτερον τρόπον τοῦ προτέρου, τὸ τῇ φύσει πρότερον· τοῦτο δέ ἔστιν τὸ ἐν τοῖς αντιστρέψουσιν αἰτίον ὄπωσοῦν τῷ ἑτέρῳ τοῦ εἶναι. Καὶ τούτου τίθησι παράδειγμα τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ λόγου· ταῦτα γάρ αντιστρέφει αὐτὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, ἀλλὰ ἡ ἀλήθεια τοῦ πράγματος ἔστιν αἰτία τῆς ἀληθείας τοῦ λόγου, καὶ οὐ τὸ ἀνάπαλιν. Εἰτα συμπεραίνει διτεῖς αὐτὰ πέντε τρόπους λέγεται τὸ πρότερον τοὺς εἰρημένους, καὶ ἡ λέξις τοῦ κεφαλαίου τούτου σημειώσατη ἔστιν, ὥσπερ καὶ πάντων τῶν ἐφεξῆς κεφαλαίων.

[Ζητήματα.]

Ζητεῖν δὲ δεῖ ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ πρῶτον μὲν περὶ τῆς τάξεως αὐτοῦ πρὸς τὰ πρότερα καὶ ὑστερα κεφαλαῖα, καὶ τοῦτο εἰργίται ἐν τοῖς ζητήμασι τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῶν ἀντικειμένων, καὶ ἀρκεῖ τὸ ἐκεὶ σειργμένον καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις κεφαλαίοις τοῖς μετὰ τοῦτο.

Δεύτερον, ζητεῖται διατί οὐχ ὠρίσατο τὸ πρότερον, ἀλλὰ διεῖλε μόνον· καὶ δεῖ λέγειν πρὸς τοῦτο, διὰ διὰ τὸ διμώνυμον εἰναῖς αὐτὸς οὐχ ὠρίσατο. "Οτι δὲ οὐκ ἔστι συγώνυμον ἀλλ' διμώνυμον, δηλον ἐξ ὧν λέγει τὸν μὲν πρῶτον τρόπον τοῦ προτέρου χυρίως λέγεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους οὐ χυρίως· τὸ γάρ χυρίως καὶ οὐ χυρίως ἀναρτεῖ τὴν συνωνυμίαν.

Τρίτον, ζητεῖται διατί μὴ καὶ περὶ τοῦ ὑστέρου διορίζεται ὁ Φιλόσοφος. Καὶ φαμέν διὰ εἰδικῶν μὲν οὐ τίθησι κεφαλαῖον περὶ τοῦ ὑστέρου, ἀλλὰ διυγάμει καὶ περὶ ἐκείνου λέγει, διότι ἐπειδὴ τὸ ὑστέρον λέγεται πρὸς τὸ πρότερον, τοῦ προτέρου τετραχῶς λεγομένου, καὶ τὸ ὑστέρον τετραχῶς δεῖ λέγεσθαι· τῶν γάρ ἀντικειμένων διπλωσῶν δισαχῶς λέγεται τὸ ὑστέρον, τετραχῶς καὶ τὸ λοιπὸν λέγεσθαι δύναται.

Τέταρτον, ζητεῖται διατί μὴ προσέμηκεν ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖνα τὰ σημανόμενα τοῦ προτέρου περὶ ὧν | λέγει ἐν τοῖς 'Ὕστέροις ἀναλυτικοῖς καὶ πολλαχοῦ, δηλοντί τὸ τῇ φύσει πρότερον καὶ τῇ πρότερον, τῇ φύσει πρότερον λέγων τὸ καθόλου, καὶ τῇ πρότερον λέγων τὸ μερικόν. Καὶ πρὸς τοῦτο κοινῶς ὑπὸ πάντων λέγεται, διὰ ἐν τοῖς 'Ὕστέροις ὁ Φιλόσοφος οὐ τὸ πρότερον μόνον διαίρει, ἀλλὰ τὸ πρότερον καὶ γνωριμώτερον, τὸ δὲ γνωριμώτερον διχῶς εὑρίσκεται, κατά τε τὴν αἰσθησιν καὶ κατὰ τὸν νοῦν, ὥστε καὶ τὸ πρότερον ἔκει διχῶς διαίρεται· ἐνταῦθα δὲ διαίρεται ἀπλῶς τὸ πρότερον, καὶ διὰ τοῦτο διαίρεται εἰς πλείω μέρη. 'Ἄλλ' διμῶς ἐκεῖνα τὰ σημανόμενα τοῦ προτέρου περιέχονται ὑπὸ ταῦτα τὰ σημανόμενα· τὸ γάρ πρότερον τῇ φύσει τῇ πρότερον λέγεται ἀνάγεται ὑπὸ τὸν δεύτερον τρόπον τοῦ προτέρου, διὸ ἔστι τὸ μὴ ἀντιστρέψον κατὰ τὴν εἰναῖς ἀκολούθησιν· ἀπὸ γάρ τοῦ καθόλου οὐ γίνεται ἀντιστροφή, κατὰ τὴν εἰναῖς ἀκολούθησιν· οὐ γάρ λέγομεν· τῷδεν ἔστιν· συνθρωπος ἀρχή ἔστιν. Τὸ δὲ τῇ πρότερον δύναται τάττεσθαι ὑπὸ τὸν ἐνταῦθα τέταρτον τρόπον τοῦ προτέρου, διὸ ἐκ τῆς τῇ πρότερος ἔστι σύνεσι, οὐκ ἀπὸ τῆς τοῦ πράγματος φύσεως. "Η δεῖ λέγειν καθόλου πρὸς τοῦτο τὸ ζήτημα, διὰ ἐκεῖνος οἱ δύο τρόποι τοῦ προτέρου οὐκ ἔχουσι τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ προτέρου εἰλικρινή, ἀλλὰ ἀναμεμηγμένη τῇ τοῦ ὑστέρου φύσει· ἐκάτερον γάρ αὐτῶν καὶ πρότερον καὶ ὑστερόν ἔστιν· τὸ μὲν γάρ τῇ φύσει πρότερον τῇ πρότερον τῇ πρότερον, τὸ δὲ τῇ πρότερον ὑστερόν ἔστι τῇ φύσει, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀναρθμοῦνται ἐνταῦθα τοῖς

τοῦ προτέρου τρόποις, οἱ τὴν τοῦ προτέρου φύσιν εἰλικρινῶς ἔχουσιν. Τοῦτο δὲ ἐμοὶ ἀρέσκει μᾶλλον, εἰ καὶ τοῖς ἄλλοις μέλλει ἀρέσκειν· οὐ γάρ δειπνόδρα περὶ τῆς ιδίας ἴσχυρίζεσθαι γάρ.

De la simultanéité.

Περὶ τοῦ ἀμα.

b

Νῦν διορίζεται περὶ τοῦ τρίτου κεφαλαίου, τοῦ ἀμα, καὶ οὐχ δρᾶται μὲν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίων τὸν οὐδὲ τὸ πρότερον ψρίσατο· τάττει δὲ οὕτω τοῦτο τὸ κεφαλαῖον διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν ἐν τῇ αὐταρκείᾳ τούτων τῶν κεφαλαίων. Δικιρέον δὲ μόνον αὐτόν, καὶ τίθησιν εἰδη τοῦ ἀμα τρία. Καὶ πρῶτον λέγει λέγεται: ἀμα κατὰ τὸν χρόνον, | δὲ δὴ συμπινόμενον f. 143v τοῦ ἀμα καὶ πρῶτον εἶναι λέγει καὶ κυριώτατον· λέγεται γάρ, φησίν, ἀπλῶς καὶ κυριώτατος ὡν τὴν γένεσιν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐστί, καὶ οὐδὲν πρότερον τὴν ὑπερέργην αὐτῶν, καὶ οὗτος ὁ τρόπος ἀντίκειται τῷ πρώτῳ τρόπῳ τοῦ προτέρου. Εἰτα δεύτερον τρόπον τοῦ ἀμα λέγει, τὸ τῇ φύσει ἀμα· φύσει γάρ λέγεται ἀμα δικιρέον μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι τὸν ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον θάτερον θάτερῷ τοῦ εἶναι ἐστίν, οἷον ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ γῆμίσεος· ἀντικιρέον γάρ ταῦτα, οὐδέτερον δὲ οὐδετέρῳ αἴτιον τοῦ εἶναι ἐστίν. Οὗτος δὲ ὁ τρόπος τοῦ ἀμα ἀντίκειται τῷ δευτέρῳ καὶ πέμπτῳ· κατὰ μὲν γάρ τὸ ἀντικιρέον ἀντίκειται τῷ δευτέρῳ, κατὰ δὲ τὸ μή αἴτιον εἶναι οὐδέτερον οὐδετέρῳ ἀντίκειται τῷ πέμπτῳ. Εἰτα τίθησι τρίτον τρόπον τοῦ ἀμα, τὰ ἀντιδιγγόμενα ἀλλήλοις: ὅποι τὸ αὐτὸν γένος εἶδη, οἷον τὸ πτυχήν καὶ τὸ ἔνυδρον· ταῦτα γάρ ἀντιδιγγοῦνται ἀλλήλοις: ὅποι τὸ ζῷον καὶ ἀμα εἰσίν· οὐδὲν γάρ αὐτῶν πρότερον τοῦ λοιποῦ, ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτα ἀμα ἀλλήλοις εἰσί, τὰ γένη μέντοι γε πρότερά εἰσιν αὐτῶν τῶν εἰδῶν· καὶ τοῦτο δῆλον ποιεῖ παραδείγματα. 25 Καὶ οὗτος ὁ τρόπος τοῦ ἀμα ἀντίκειται τῷ τρίτῳ τρόπῳ τοῦ προτέρου. Οὐκ ἔστι δὲ τρόπος τοῦ ἀμα ἀντικείμενος τῷ τετάρτῳ τρόπῳ τοῦ προτέρου, διότι ἐκεῖνος ὁ τρόπος διτέταρτος ἀλλοτριώτατός ἐστι διὰ τὸ μηδεμίαν ἔμφασιν ἔχειν τὴς χρονικῆς προτηρίσεως. Εἰτα συντόμως ἐπαναλαμβάνει τοὺς τρεῖς τρόπους τοῦ ἀμα, καὶ τίθησιν ἐν τῇ ἐπαναλήψει πρῶτον τὸν δεύτερον, καὶ δεύτερον τὸν τρίτον, καὶ τρίτον τὸν πρῶτον, διότι τὸν ἀμα, ὃς δέδεικται.

Δεῖ δὲ εἰδέναι: ἔτι τῷ προτέρῳ ἀντίκειται τὸ διτέταρον καὶ τὸ ἀμα, ἀλλ' οὐ τῷ αὐτῷ γένει: τῆς ἀντιθέσεως· τὸ μὲν γάρ ὑπερέργον ἀντίκειται αὐτῷ ἀναφορικῶς, τὸ δὲ ἀμα ἐναντίως, καὶ οὕτως οὐδὲν ἀδύνατον τῷ αὐτῷ πλείῳ ἀντικείσθαι· διτι δὲ τὸ ἀμα ἀντίκειται τῷ προτέρῳ ἐναντίως, δῆλον ἐκ τοῦ δισαχῶς λέγεται τὸ πρότερον, τοσαυταχῶς λέγεσθαι καὶ τὸ ἀμα, ὃς δέδεικται.

Δεῖ δὲ ἔτι εἰδέναι καὶ διτι γένεσιν ἐνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης οὐ τίκτει.

Σέργιον τοῦ οὐσιώδους εἶδους φησίν· ἡ τοιαύτη γὰρ γένεσις οὐκ ἔστιν ἐν γρόνῳ, ὥστε οὖδε ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· οὐκ ἔστι δὲ ἐν χρόνῳ, ἵνα μὴ τὸ οὐσιώδες εἰδος δέχηται τὸ μᾶλλον καὶ ἡτον τῷ χρόνῳ συνδιαιρούμενον καὶ μεσότητος ποιειλλόμενον· ἀλλὰ γένεσιν ενταῦθα καλεῖ τὴν κένησιν
f. 144 | καθόλου.

Ἐτις πρὸς τούτοις εἰσῆναι, διετὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἡμέρα, καθίμενον ἀναψυρίκα, εἰσὶν ἀλλήλων αἵττα, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρᾶγμα σὺνεχμώς· σὺ γάρ εἶστι θάτερον ἀποτέλεσμα τοῦ λοιποῦ· οὗτοι γάρ συνέμικτοι, ἀλλ᾽ οὐ καὶ ἐν αὐτοῖς τὸ πρότερον καὶ τὸ ὑπότερον.

16

Du mouvement.

Περὶ κανήσεως.

Ἐπομένως διαλαμβάνει περὶ τῆς κινήσεως διὰ τὸ εἰργμένην πρότερον αἰτίαν. Καὶ πρῶτον μὲν διαφέντινον εἰς ἐξ εἰδής, γένεσιν, φθοράν, κῦτησιν, μετωπιν, ἀλλοίωσιν καὶ τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν.

15 Δεύτερον. διακρίνει ταῦτα τὰ εἰδη τῆς κινήσεως ἀπ' ἄλληλων, καὶ
φῆγοις οἵτε περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐστὶ φανερόν, οἵτι εἴτερα ἄλληλων εἰσίν.
οὕτε γάρ ηγένεσις ἐστὶ φθορά, οὕτε η αὔξησις μείωσις ἐστίν, οὐδὲ η
κατὰ τόπον μεταβολή, ἐστιν η φθορά, η γένεσις· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, περὶ
πάντων τῶν ἄλλων φανερόν ἐστιν, οἵτι ἔκαστον τούτων ἀντιδιγοταῖς τοῖς
λοιποῖς. Ἐπι δὲ τῆς ἄλλοιώσεως ἔχει τινὰ ἀπόριαν· δικεῖ γάρ ἀνάγκην
εἶναι τὸ ἄλλοιούμενον πᾶν ἄλλοιούσθαι· κατὰ τινὰ τῶν λοιπῶν κινήσεων.
Ταύτην τοίνυν τὴν ἀπορίαν λύει, λέγων οἵτι οὐκ ἀνάγκη πᾶν τὸ ἄλλοιού-
μενον κατὰ τινὰ τῶν λοιπῶν κινήσεων ἄλλοιούσθαι· σχεδὸν γάρ κατὰ
πάντα, η τὰ πλεῖστα τῶν παθῶν ἄλλοιούμεθα· ἄλλοιούμεθα μέντοι,
25 μηδεμίας τῶν ἄλλων κινήσεων κοινωνούσγει· οὕτε γάρ αὔξεσθαι ἀναγκαῖον
τὸ κατὰ πάθος κινούμενον, τὸ θερμαινόμενον οὐδεὶς, καὶ ψυχόμενον καὶ
τὰ τοιαῦτα, οὕτε μειούσθαι· ὡςαύτως οὐδὲ γίνεσθαι· καὶ φθείρεσθαι· καὶ
μεταβάλλειν κατὰ τὸν τόπον· ὅστε κεχώριστα· τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς
κινήσεως καὶ η ἄλλοιώσις. Εἰ γάρ τοι η αὐτὴ τοῖς ἄλλοις, ἔστι τὸ
30 ἄλλοιούμενον εύθὺς η αὔξεσθαι, η μειούσθαι, η κατὰ τινὰ τῶν ἄλλων
κινεῖσθαι κινήσεων· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη τοῦτο, ὡς δέδεικται. Οὐ μόνον
γένον ἐκ τοῦ τὴν ἄλλοιώσιγ μηδεμίᾳ τῶν ἄλλων κινήσεων ἐπικοινωνεῖν
δεῖκνυται· ἔτερα εἶναι παρ' ἐκείνας, ἀλλὰ καὶ ἀνάπταται ἐκ τοῦ μηδεμίαν
ἐκείνων κοινωνεῖν αὐτῇ τῇ ἄλλοιώσει· τὸ αὐτὸ τοῦτο δεῖκνυται· αὔξανεται
45 γάρ τινα μὴ ἄλλοιούμενα, οἷον τὸ τετράγωνον, γνώμονος περιτείντος,
f. 144 τοῦτα· μὲν κατὰ τὴν ποσότητα, | κατὰ δὲ τὸ σχῆμα ἄλλοιούτερον οὐδὲ
γένηται· ὡςαύτως καὶ τὰ ἄλλην κίνησιν κοινούμενα οὐκ εἴς ἀνάγκης
ἄλλοιούμενα. Εἰ τοίνυν περὶ μὲν τῶν ἄλλων κινήσεων αὐτόθεν ἐστὶ
φανερόν, οἵτι ἔτεροι εἰσιν ἄλληλων, περὶ δὲ τῆς ἄλλοιώσεως, περὶ τῆς

τις δημόργησε μάλιστα, ἀποδέδεικται: ὅτι ἔστιν ἑτέρα τῶν ἄλλων ἀπασῶν κίνησεων, δῆλον ὅτι πᾶσαι αἱ κίνησις αἱ ἀποδεῖσμέναι: ἀλλήλων ἔτεραι εἰσὶ καὶ ὁμολογουμένως ἀντιδιηρημέναι· καὶ οὕτω δῆλον γίνεται, ὅτι καλῶς διήρηται: ἡ κίνησις εἰς ἐκείνα τὰ ἔξ εἶδη. Γνώμων δέ ἐστι κατὰ γεωμετρίας παντὸς παραλληλογράμμου τῶν περὶ τὴν αὐτὴν διάμετρον δύο παραλληλογράμμων ἐν ὅποιον σύντομος δυσὶ παραπληρώμασιν, οὖν περιθεμένου, τὸ τετράγωνον κῦτε: καὶ μεῖζον γίνεται, ἀλλ' οὐκ ἀλλοιότερον.

Τρίτον, τίθησιν διέστητα τῶν κίνησεων, ὅτι γίνεται ἔναντίον· ἢ μὲν καθόλου κίνησις τὴν καθόλου ἡρεμίαν, ταῖς δὲ καθ' ἕκαστα κίνησειν αἱ καθ' ἕκαστα ἡρεμίας· οἷον γενέσει: μὲν ἐναντία φθορά, αὐξήσει: ¹⁰ δὲ μείωσις, τῷ δὲ κατὰ τόπον μεταβολῇ, ἡ κατὰ τόπον ἡρεμία, μάλιστα δὲ ἡ εἰς τὸν ἀντικείμενον τόπον μεταβολή, οἷον τῷ κάτωθεν, ἀντίκειται: ἡ ἀνω, τῷ δὲ ἀνωθεν ἡ κάτω, τῷ δὲ λοιπῷ τῶν ἀποδοθεισῶν κίνησεων οὐ δύσιστον ἐστιν ἀποδοῦναι τίποτε ἐστὶν ἐναντίον· λέγω δὲ τῷ ἀλλοιώσει: δοκεῖ γάρ μηδὲν αὐτῷ εἶναι ἐναντίον. Ἀλλὰ δυνάμεθα καὶ ταύτῃ τὴν ¹⁵ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμίαν ἀντιτιθέναι, ἢ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον ποιὸν μεταβολήν, ὥσπερ εἰρηται καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς, διότι καὶ γίνεται τῷ ἀλλοιώσεις μεταβολή τις ἐστι κατὰ τὸ ποιόν· ὥστε τὰ εἰργμένα περὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς καὶ περὶ τῆς κατὰ τὸ ποιὸν μεταβολῆς εἰτουν τῆς ἀλλοιώσεως δύνανται λέγεσθαι· ὥστε ἀντίκειται καὶ τῷ κατὰ τὸ ποιὸν ²⁰ κίνησει ἡ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία, ἢ ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολή, οἷον τὸ λευκὸν γίνεσθαι ἀντίκειται: τῷ μέλανι γίνεσθαι: ἀλλοιοῦνται γάρ τὰ ἀλλοιούμενα, μεταβολῆς γινομένης τοῦ ποιοῦ εἰς τὸ ἐναντίον. Τοῦ λευκοῦ δηλονότι εἰς τὸ μέλαν, καὶ πάλιν τὸ λευκὸν γίνεσθαι ἀντίκειται: τῷ γεγενήσθαι | λευκὸν εἰτουν πεπαῦσθαι λευκὸν γιγόμενον. Καὶ ταῦτα f. 145 μὲν περὶ τῆς κίνησεως ὡς ἐν παραφράσεως μέρει διὸ τὸ σχῆμα τὴν Ἀριστοτελεικὴν εἶναι λέξιν καὶ ἀπλουντάτην τὴν ὑπόθεσιν εἰργεῖται.

Δεῖ μέντοι γε ζητεῖν διειπτέον τὴν κίνησιν οὐχ ὠρίσατο ὁ Φιλόσοφος ἐνταῦθα, ἀλλὰ μόνον διειλευτικόν· οὐ γάρ δεῖ λέγειν, ὅτι ὡς ὁμώνυμον αὐτῇ, οὐχ ὄρεζεται, πρῶτον μὲν ὅτι εἰς ὁμώνυμος τὸν, οὐκ ἀν ἔλεγεν ὅτι κίνησεως ³⁰ ἐστὶν ἔξ εἴδη· τὰ γάρ εἴδη τοῦ γένους λέγεται· τὸ δὲ γένος συνώνυμον, οὐχ ὁμώνυμον· ἔπειτα φαίνεται ταύτῃ καὶ ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Φυσικῆς ὄρεζόμενος. Πρὸς τοῦτο τοίνυν ἀποκρίνονται διχῶς· πρῶτον, ὅτι γίνεται, ὡς ἐνταῦθα λαμβάνεται καὶ διειρεῖται, ὁμωνύμως λέγεται κατὰ τῶν ἔξ ἐκείνων εἰδῶν· δείχνυσι γάρ ὁ Φιλόσοφος ἐν πέμπτῳ τῶν Φυσικῶν, ³⁵ ὅτι γίνεσι καὶ γίνεται φθορά οὐδενὶ τρόπῳ ἐστὶ κίνησις, καὶ ἐνταῦθα προσαγορεύει τὴν γένεσιν κίνησιν. Ὁμωνύμως ἄρα κατηγορεῖ τὴν κίνησιν κατὰ τῶν ἔξ τούτων εἰδῶν· κυρίως γάρ, ὡς ἐν τῇ Φυσικῇ λέγεται, ἡ μεταβολὴ ὡς γένος λαμβανομένη διαιρεῖται εἰς κίνησιν καὶ γένεσιν καὶ φθοράν, καὶ πάλιν ἡ κίνησις εἰς αὐξῆσιν καὶ μείωσιν καὶ ἀλλοιώσιν καὶ ⁴⁰

τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν· τὰ γὰρ κινούμενα, φησίν, ἢ κατὰ τὸ ποσὸν κινοῦνται, ἢ κατὰ τὸ ποιόν, ἢ κατὰ τὸν τόπον. Ὡς δικαιονύμως οὖν ἐνταῦθα λαμβάνομένην τὴν κίνησίν οὐχ ὅριζεται.

Δεύτερον, ἀλλοι φασὶν δτι διὰ τοῦτο οὐχ ὠρίσατο ἐνταῦθα τὴν κίνησίν, διότι οὐ διορίζεται ἐνταῦθα τελείωσις καὶ ἀρχούτως περὶ τῆς κινήσεως, ἀλλὰ καθίστασιν ἔπειτας ταῖς κατηγορίαις, καὶ οὐ διαλέγεται ἐνταῦθα περὶ τῆς κινήσεως ἐξηγούμενως καὶ ἀκριβῶς· οὗτος γὰρ ὁ τρόπος τῆς θεωρίας περὶ κινήσεως ἀριστεῖ μάκρι· τῷ φυσικῷ ἢ τῷ λογικῷ· Εἴθεν καὶ πραγματεύεται οὕτω περὶ κινήσεως ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Φυσικῶν. Ἐντεῦθεν δὲ εἰληγ, καὶ τῇ πρᾶξι τὸ ἐπιχειρηματικόν λύσει· εἰδη γὰρ ἐνταῦθα λέγει οὐ κυρίως, ὥσπερ καὶ εἰδη τοῦ ὄντος ὁ αὐτὸς λέγει· πολλαχοῦ, καίτοι τὸ δὲ οὐ βούλεται· εἶνα· γένος συγώνυμον. Ἀπαντά μέντοι γε ὅσα τρέπω τοι· διεξορύντας· οὐπό τι καθόλου εἰδη δύναται λέγεσθαι, | καὶ αὐτὸς τὸ f. 145^τ καθόλου γένος, οὐ μέντοι κυρίως, ἀλλὰ καθ' ὅμοιότητα.

De la possession.

Περὶ τοῦ ἔχειν.

Ἐπι· πᾶς τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον κεφάλαιον τίθησι τὸ ἔχειν διὰ τὴν εἰργμένην ἐν τῇ ἀρχῇ αἰτίαν. Οὐχ δρίζεται δὲ τὸ ἔχειν, διότι καὶ αὐτό ἐστιν δικαιονύμιον, ἀλλὰ διαχρεῖ μόνον. Τίθησι τοίνυν ὀκτὼ τρόπους τοῦ ἔχειν τοὺς μάλιστα εἰωθότας λέγεσθαις, δτι καὶ τοῦ ἐν τοῖνι ὀκτὼ εἰσιν τρέποις κατὰ τὸν Φιλόσοφον κυρίως, εἰ καὶ παρ' ἐνίων λέγονται εἶνα· ἔνδεκα, καὶ περὶ ταῦτας τῆς διαφορᾶς εἰργίται πρότερον. Πρῶτον τρέπον οὖν λέγει τὸ ἔχειν ἔξιν, ἢ διάθεσιν, ἢ ἀλληγορίαν, ὥσπερ λεγόμενθα ἐπιστήμην ἔχειν καὶ ἀρετήν· δεύτερον, ὡς ποσὸν καὶ ὡς μέγεθος, ὥσπερ λεγόμενθα δίπλην, ἢ τρίπλην, ἢ τοσόνδε μέγεθος ἔχειν· τρίτον, ὡς τὰ περὶ τὸ σῶμα, οἷον ἴμάτιον ἢ χιτῶνα ἔχειν λεγόμενθα· τέταρτον, τὰ ὡς ἐν μορίῳ, οἷον ἐν χειρὶ ἔχειν δακτύλιον λεγόμενθα· πέμπτον, τὰ ὡς μέρος, οἷον λεγόμενθα ἔχειν χειραν πόδα· ἕκτον, ὡς τὸ ἐν ἀγγείῳ, οἷον ὁ μέδιμνος ἔχει τοὺς πυρσούς, καὶ τὸ κεράμιον τὸν οἶνον· ἑβδόμον, τὰ ὡς κατῆμα, ὥσπερ λεγόμενθα ἔχειν σικίαν καὶ ἀγρόν· ὅγδοον, καθ' ὃν λέγεται· ἀντρὸς ἔχειν γυναῖκα, καὶ γυνὴ ἀνδραν, δι γάρ τρόπον καὶ ἀλλοτριώτατον εἶναι φύσιν· οὐδὲν γάρ μαλλον ἔχει ὁ ἀντρὸς τὴν γυναῖκα ἢ τὴν γυνήν, τὸν ἄγδρον, καὶ ἀντιστρέψει ταῦτα· ἀλλ' οἱ λοιποὶ τοῦ ἔχειν τρόποις οὐκ ἀντιστρέψουσιν· οὐ γάρ λέγομεν, δτι οἱ πυρσοὶ ἔχουσι τὸν μέδιμνον, οὐδὲ τὴν ἐπιστήμην τὸν ἀνθρώπον. Ἐκεῖνοι γάρ οἱ τρόποι· πάντες τῷ ἐνυπάρχειν ἐσίκασιν, οὗτος δὲ δι γδοος οὐδὲκ μός ἐσίκει τῷ ἐνυπάρχειν, ἀλλὰ μόνον τὸ συνοικεῖν σημαίνει. Τούτους τοίνυν τοὺς τρέπους ἐκθεῖς, ἐξατέλεταις ἔχοτάν, λέγων οὐκ ἀποκλείειν εἰ τις δύνατο καὶ πλείους τούτων εὑρίσκειν, ἀλλ' οἱ λέγεσθαις εἰωθότες μέγρι τοῦ παρόντος καὶροῦ ἀπαντάνειν.

φησί, κατηγορίθμηνται, καὶ ἡμῖν, εἰ τὰ λεγόμενα πάντα ἔρθημηνται, ἀρκούτως ἀν ἔχοι, καὶ δικαίως οὐδεὶς ἂν ἐπιλέξειτο. Ἡ μὲν οὖν λέξις σαφής οὐσα οὐκ ἔτυχεν ἐπιστασίας· οὐ γάρ την ἀνάγκην.

Δεῖ δὲ εἰδέναι· καὶ ἐνταῦθι, ὅτι οὐ περὶ τοῦ ἔχειν τὸν τὴν μίαν τοῦ κατηγορίῶν σημαίνοντος ἐνταῦθά φησι. ὁ Φιλόσοφος· διαφερίθην γάρ· Ἐλεγε μηδὲν πλέον ἔχειν εἰπεῖν περὶ οὐτοῦ καὶ ἔτι περὶ τοῦ ποτὲ καὶ τοῦ ποῦ ἡ ὅσα εἰργανεν ἀνωτέρω. Άλλ' ἐπειδὴ αἱ μὲν ἄλλαι κατηγορίαι συνώνυμοι | εἶχον τὴν κατηγορίαν, τὸ δὲ ἔχειν τῶν ὀμωνύμων λεγομένων ἐστίν, f. 146 περὶ μὲν τοῦ ἑνὸς οὐμανόμενου τοῦ ἔχειν, ὁ τὴν κατηγορίαν ποιεῖ ἐν τοῖς περὶ τῶν κατηγορίων λόγοις, ἀκολούθως ἐδίδαξεν· διαλέγεται· δὲ 10 γνων περὶ τοῦ ἔχειν ὡς ὀμωνύμου φωνῆς τῆς καὶ τὴν κατηγορίαν περιεχούσης, ἐπαναλαμβάνων τὸν λόγον, καὶ καλῶς ισως πεποίηκε, προμηθούμενος τῶν εἰσαγομένων, τοῦ μὴ διὰ τὴν ὀμωνυμίαν ἀπατῶνται. Ἡ μὲν οὖν τοῦ ἔχειν φωνὴ ὀμωνυμός ἐστι· καὶ τοσανταχῶς λέγεται· ὀσαχῶς γνων ἐκτίθησιν αὐτὴν ὁ Φιλόσοφος· τὸ δὲ ἐν αὐτῇ σημαίνομενον, ὁ σημαίνει τὴν 15 κατηγορίαν, συγώνυμόν ἐστιν. "Οθεν καὶ ὑπογράψεται οὗτως· „Τὸ ἔχειν ἐστὶν οὐσίας περὶ οὐσίαν περίθεσις.“

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος τρόπος τοῦ ἔχειν ἐστίν ἢ μία τῶν κατηγοριῶν· τὸ γάρ ἔχειν εἰργαται, ὅτι ἔστιν οὐσίας περὶ οὐσίαν περίθεσις, ἢ ὅλης περὶ ὅλην, γῆγουν τοῦ γιτῶνος περὶ τὸ σῶμα· ἢ ὅλης 20 περὶ μέρος, οἷον τοῦ ὀντοτυλίου περὶ τὸν ὀντοτυλον.

*Ετι· εἰδέναι· δεῖτι, ἐννέα ὄντων τῶν γενῶν τοῦ συμβεβηκότος, οὐκ ἔθηκε τρόπους τοῦ ἔχειν καὶ παραδείγματα εἰ μὴ ἀπὸ τῆς ποιότητος καὶ ποσότητος, διότι κατὰ τὸν Φιλόσοφον ταῦτα μόνα τὰ δύο παρεκτὸς τῆς οὐσίας εἰσὶν ὄντα, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα εἰσὶ σχέσεις τινὲς τῶν ὄντων, ὡς 25 καὶ πρότερον σαφέστερον εἰρηται, δτε ἐλέγομεν τὴν αἰτίαν τοῦ περὶ τῶν τεσσάρων μόνων γενῶν διαλαβεῖν τὸν Φιλόσοφον ἐπεξειργασμένως· δπου δεῖ σημειώνσθαι, δτι περὶ τῆς ἀναφορᾶς εἴπειν ὁ Ἀριστοτέλης ἐπεξειργασμένως, διότι ταύτη ἐστὶν ὁ λόγος τῆς σχέσεως πρώτως· διὸ καὶ εἰ μὴ ἔστιν δην κυρίως, ὥσπερ ἡ οὐσία καὶ ἡ ποσότης καὶ ἡ ποιότης, ἀλλὰ 30 ἀναφορά, ἀλλ' ἔστιν ὥσπερ πρώτου τὸ τῆς πρὸς τὰ ἄλλα γένη ἀποβλέψει, ἀπερ ὥσπερ σχέσεις τινὲς ὄντα τῶν ὄντων, τοῦτον τὸν τῆς σχέσεως λόγον ἀπὸ τῆς ἀναφορᾶς ἔχουσιν, τοις ἔστι σχέσις πρώτως καὶ καθ' αὑτήν, μᾶλλον δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν αὐτῇ τὸ εἶναι· ἡ ἡ σχέσις αὐτή. Καὶ ἐν τούτοις συμπεπλήρωται τὸ τρίτον μέρος τῶν κατηγορίων καὶ ἡ πᾶσα τῶν 35 κατηγοριῶν πραγματεία, καὶ ἡμῖν αἱ εἰς αὐτὰ ἐξηγήσεις Θεῷ καὶ τούτου εἰνεκκ χάριν μεγίστην ἀναφέρουσιν: †

† Τέλος τῆς εἰς τὰς δέκα κατηγορίας ἐξηγήσεως Γεωργίου τοῦ Σχολικού: †